

Opinie Separată

La examinarea sesizării domnului Valeriu Matei, deputat în Parlamentul Republicii Moldova, președintele fracțiunii parlamentare "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" despre constituționalitatea Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 5 din 12 ianuarie 1995 privind eliberarea din funcția de președinte al judecătoriei, Curtea Constituțională avea obligațiunea să constate, dacă Decretul nominalizat nu contravine prevederilor Constituției, care prin articolul 123 stipulează că Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirile, deplasările, promovările și măsurile disciplinare față de judecători.

În procesul examinării acestui caz este necesar să se țină cont de următoarele prevederi ale Constituției: articolul 6, care stipulează că în Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate, articolul 116 alineatele (2) și (5) potrivit cărora judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție de către Președintele Republicii Moldova, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, iar sancționarea judecătorilor se face în conformitate cu legea; articolul 123 care prevede că Consiliul Superior al Magistraturii după regulile organizării judiciare, asigură numirile, deplasările, promovările și măsurile disciplinare față de judecători.

Analiza comparativă a textului Decretului menționat și prevederilor Constituției reproduse mai sus denotă o discrepanță dintre aceste două surse de drept, fapt ce mă determină să nu fiu de acord cu Hotărîrea Curții Constituționale în problema dată din următoarele considerente.

Reieșind din dispozițiile Constituției Republicii Moldova, începînd cu 27 august 1994, ziua cînd aceasta a intrat în vigoare, numirile, deplasările, promovările și măsurile disciplinare față de judecători necesită să fie efectuate în exclusivitate la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii. Acest organ, în virtutea atribuțiilor sale constituționale, este posesorul a două funcții, ce derivă din necesitatea protejării independenței judecătorilor: funcția de a asigura numirile, deplasările, promovările judecătorilor și funcția de a veghea la respectarea inamovibilității judecătorilor, în calitate de consiliu de disciplină.

În exercițiul primei funcții, Consiliul Superior al Magistraturii are dreptul de a propune Președintelui Republicii Moldova atît numirea, cît și deplasarea și promovarea judecătorilor.

În cazul acestor prevederi constituționale se poate observa proiectarea unui sistem complex cu privire la aceste numiri, deplasări, sistem ce urmează a fi detaliat prin lege. În virtutea normelor constituționale, în această activitate sînt implicați membrii Consiliului Superior al Magistraturii, care veghează prin vot propunerile de numire, deplasare și promovare a judecătorilor și acțiunile Președintelui Republicii Moldova în acest domeniu.

Stipularea constituțională, că anume Președintele țării asigură, conform procedurii descrise, numirea, deplasarea și promovarea judecătorilor corespunde și reflectă statutul acestora, întrucît actul respectiv este al unei autorități publice, investite în funcție prin votul întregului electorat.

În exercițiul celei de-a doua funcții, Consiliul Superior al Magistraturii decide, în cadrul unor atribuții jurisdicționale, asupra unor măsuri disciplinare, care urmează să fie aplicate judecătorului în cazul apariției anumitor împrejurări. Într-adevăr, măsurile disciplinare nu pot aduce atingere principiului inamovibilității judecătorilor, care îi apără pe aceștia în pofida oricărei intervenții arbitrare, care ar duce la retrogradarea sau îndepărtarea lor din funcție.

Din textul Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 5 din 12 ianuarie 1995 rezultă că, în baza articolului 116 alineatul (2) din Constituție, se eliberează din funcția de președinte al judecătoriilor raionale Ocnița, Edineț și sectorului Centru din orașul Chișinău respectiv dnii Nicolae Capmoale, Veaceslav Zamlinski și Ion Corolevski.

Textul Decretului nu specifică motivul deplasării acestor judecători.

Aceste motive se expun în prezentările din 4 ianuarie 1995 adresate Președintelui Republicii Moldova și semnate de către ministrul justiției și Președintele Judecătoriei Supreme a Republicii Moldova, care invocă incapacitatea persoanelor menționate de a organiza activitatea judecătoriilor încredințate, fapt ce a adus la un șir de încălcări ale legislației în vigoare în activitatea respectivelor instanțe de judecători.

Fără a pune la îndoială veridicitatea învinuirilor aduse judecătorilor eliberați din funcția de președinți ai instanțelor menționate, concluzionez, că propunerea celor două persoane cu funcții de răspundere în stat - a ministrului justiției și a Președintelui Judecătoriei Supreme - care în temeiul articolului 122 alineatul (2) din Constituție fac parte de drept din Consiliul Superior al Magistraturii, nu poate fi considerată ca o propunere a Consiliului Superior al Magistraturii, care, în baza alineatului (1) al articolului 122 din Constituție se constituie din 11 magistrați.

De aici rezultă că Decretul Președintelui Republicii Moldova nr.5 din 12 ianuarie 1995 a fost emis cu încălcarea prevederilor alineatului (2) al articolului 116 din Constituție, la care se face trimitere în Decret, deoarece acesta stipulează că judecătorii instanțelor judecătorești se numesc în funcție la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii.

Argumentele aduse în Hotărârea Curții Constituționale, potrivit cărora la momentul emiterii Decretului în cauză nu era constituit Consiliul Superior al Magistraturii nu pot fi reținute, deoarece Constituția nu prevede o posibilă abatere de la procedura indicată, iar stipularea alineatului (6) al articolului III din Titlul VII Dispoziții finale și tranzitorii ale Constituției, care prevede răsfrângerea principiului inamovibilității asupra judecătorilor ce au o vechime în muncă în judecătorii de cel puțin 15 ani prin Decret prezidențial la propunerea ministrului justiției și a Președintelui Judecătoriei Supreme în nici un caz nu acordă persoanelor oficiale nominalizate împuterniciri pentru a face propuneri șefului statului pentru numirea, deplasarea și promovarea judecătorilor. O atare interpretare a Constituției, care este expusă și în Hotărârea Curții Constituționale pe problema dată, potrivit căreia șeful statului poate proceda la deplasarea judecătorilor la propunerea altor factori de decizie decât a Consiliului Superior al Magistraturii se respinge ca fiind lipsită de suportul juridic prevăzut în Constituția Republicii Moldova.

Mai mult ca atât, potrivit articolului 7 al Declarației Universale a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948 la care Republica Moldova este parte, judecătorii ca și toți cetățenii sînt egali în fața legii și au, fără nici o deosebire, dreptul la protecția legii.

Acest drept este prevăzut și ocrotit și de Constituția Republicii Moldova, care prin articolul 16 alineatul (2) stipulează că toți cetățenii sînt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială, iar articolul 26 alineatul (2) prevede că fiecare om are dreptul să reacționeze independent, prin mijloace legitime, la încălcarea drepturilor și libertăților sale.

Examinarea materialelor în cauză permite să concluzionăm, că persoanele eliberate din funcțiile de președinți ai judecătoriilor menționate au fost lipsite de dreptul de a se apăra și a da explicații în fața Consiliului Superior al Magistraturii - unicul organ constituțional de autoadministrare judecătorească - pe marginea învinuirilor aduse în prezentările ministrului justiției și Președintelui Judecătoriei Supreme care au servit drept temei pentru eliberarea lor din funcție.

Referințele expuse în Hotărârea Curții Constituționale, precum că prevederile constituționale în cazul dat n-ar fi fost violate, nu rezistă.

De altfel, Decretul șefului statului în problema dată nu se încadrează nici în cadrul juridic existent pînă la 27 august 1994 - data intrării în vigoare a noii Constituții - prin care se

reglementa procedura eliberării din funcție a președinților instanțelor de judecată, procedură prevăzută în Regulamentul cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor, revocarea și eliberarea din funcție a judecătorilor, aprobat la 1 decembrie 1989.

Avînd în vedere cele expuse, consider că sesizarea domnului Valeriu Matei, deputat în Parlament, președintele fracțiunii parlamentare "Blocul Țăranilor și Intelectualilor" este întemeiată, iar Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 5 din 12 ianuarie 1995 este neconstituțional, deoarece contravine articolului 16 alineatul (2), articolului 26 alineatul (2), articolului 116 alineatele (2) și (5) și articolului 123 din Constituția Republicii Moldova.

JUDECĂTORUL
CURȚII CONSTITUȚIONALE Gheorghe SUSARENCO